

Gemeente Edam-Volendam
Gemeenteraad
Postbus 180
1130 AD VOLENDAM

Datum: 4 november 2025

Onderwerp: Vaststelling reële tarieven Wmo-maatwerkvoorzieningen voor de aanbesteding Wmo-inkoop 2026

Zaaknummer: Z24139495

Geachte leden van de raad,

In het kader van de Wet maatschappelijke Ondersteuning (Wmo 2015) worden via aanbestedingen de maatwerkvoorzieningen voor onze inwoners ingekocht. Op 17 september 2024 hebben we u met een raadsinformatiebrief geïnformeerd over het gezamenlijk inkopen van de maatwerkondersteuning met alle gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland. Deze inkoop richt zich op huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding (incl. vervoer), individuele begeleiding, respijtzorg en kortdurend verblijf. De beoogde startdatum van de overeenkomsten was januari 2026 en is nu medio 2026. Met deze brief informeren wij u over de vorderingen van deze aanbesteding, de hoofdlijnen voor de in te kopen producten en de verwerking hiervan in de kaders. Daarbij vindt het college het belangrijk u op korte termijn over de financiële aspecten te informeren.

In het kader van de aanbesteding is een tarievenonderzoek uitgevoerd. Op 21 mei 2025 hebben wij de resultaten van dit onderzoek ontvangen. De nieuwe onafhankelijk berekende tarieven liggen fors hoger dan de huidige tarieven. De tarievenrapportage is direct behandeld door het college en geeft een directe aanleiding om de financiële gevolgen met u te delen en in de kadernota op te nemen.

Tarievenonderzoek en financiële aspecten

De Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) reële prijs stelt dat een reëel tarief wordt opgebouwd met reële waarden voor een gemiddeld efficiënt opererende aanbieder. Om tot reële tarieven te komen is een externe deskundige organisatie gevraagd om te adviseren voor de verschillende beschreven producten. Deze partij heeft vooraf reële kostprijselementen vastgesteld, wat heeft geleid tot een onderbouwing en advies voor een reëel tarief per product. Op 21 mei 2025 zijn de resultaten met de gemeenten in de regio gedeeld. Zoals eerder aangegeven geeft deze rapportage directe aanleiding om de financiële gevolgen met u te delen en in de kadernota op te nemen.

De nieuwe berekende tarieven liggen fors hoger dan de huidige tarieven. De financiële gevolgen van het vaststellen van de tarieven voor Wmo-maatwerkvoorzieningen zijn vooraf niet concreet in te schatten. De nieuwe producten komen niet geheel overeen met de huidige voorzieningen waardoor een exacte berekening niet te maken is. Bij het doorrekenen van de nieuwe tarieven zijn diverse aannames gedaan om wel tot een inschatting te komen van de uitgaven per 1 juli 2026. Op basis van een eerste inschatting zien we de gemiddelde kosten met gemiddeld ruim 20% stijgen voor huishoudelijke ondersteuning, individuele begeleiding en dagbesteding. Dit betekent voor de kadernota van 2026 een voorlopige bijstelling van € 526.000 voor 2026. Vanaf 2027 wordt een voorlopige bijstelling op de begroting van € 1.051.000 geadviseerd. Dit kan na een concretere berekening nog wijzigen.

Een nieuwe aanbesteding is het moment om tarieven te herzien. Het is een onvermijdbaar gevolg en risico van de nieuwe inkoop van Wmo-maatwerkondersteuning dat de kostprijzen voor de inkoop hoger liggen dan de huidige Wmo-tarieven uit 2017. Dit vanwege de recente CAO ontwikkelingen, de wettelijke verplichting om reële tarieven vast te stellen en de zorgplicht die we hebben richting onze inwoners. De laatste tarieven zijn in 2017 vastgesteld. Een directe verklaring voor de oplopende kosten is de stijging van de Cao lonen. Voor de opbouw van de tarieven wordt gewerkt met de GGZ, GHZ en VVT Cao's. Vanaf 2022 zijn deze respectievelijk met een percentage van 21%, 23% en 22% gestegen. De inhoud van de producten en de nieuw te hanteren tarieven liggen in lijn met het gemiddelde in Nederland.

De tarieven en onderbouwing kunnen op dit moment niet worden gedeeld. Deze documenten zijn onderdeel van de aanbestedingsdocumenten en mogen pas tijdens de publicatie openbaar worden gemaakt.

Planning aanbesteding

In 2023 zijn de gemeenten Zaanstad, Waterland, Oostzaan, Landsmeer en Wormerland gestart met de voorbereidingen op de aanbesteding voor de maatwerkondersteuning. Sinds mei 2024 zijn gemeenten Edam-Volendam en Purmerend aangesloten bij deze aanbesteding. Met professionals van alle gemeenten wordt sindsdien gewerkt aan de inkoopdocumenten voor de aanbesteding. Doordat de regio is uitgebreid met twee gemeenten, is zorgvuldige afstemming nodig en zijn er inhoudelijke uitdagingen op te lossen om te komen tot kwalitatief goede inkoopdocumenten. De oorspronkelijke planning met publicatie medio januari 2025 is daarom niet haalbaar gebleken. De gehele aanbesteding is daarom met maximaal 6 maanden uitgesteld. Dit geeft de gemeenten voldoende tijd om weloverwogen beslissingen te nemen bij het inrichten van de aanbesteding. De reden dat wij hebben besloten om de gehele inkoopprocedure uit te stellen is omdat dit regionale inkooptraject een gedegen implementatie nodig heeft. Voor de implementatie is tenminste een half jaar nodig. De aanbidders zijn geïnformeerd over dit uitstel. Inmiddels zijn de inkoopdocumenten opgesteld en is een tariefonderzoek uitgevoerd door een externe deskundige organisatie. Volgens planning is de publicatie van de aanbesteding op 26 juni 2025, de gunning eind 2025 en de ingangsdatum van de nieuwe overeenkomsten 1 juli 2026.

Hoofdpijnen aanbesteding

We verwachten dat het aantal inwoners dat een beroep doet op de Wmo de komende jaren fors toe zal nemen, mede vanwege de dubbele vergrijzing. Het verstrekken van individuele maatwerkvoorzieningen vergt tijd en capaciteit (personeel gemeente, aanbieders en administratie). Bij een ongewijzigde werkwijze in de toegang, met de voorspelde toenemende vraag naar maatwerkvoorzieningen, zijn extra capaciteit en financiële middelen nodig. Omdat deze middelen schaars zijn moeten we bijsturen.

Om in te spelen op deze ontwikkelingen en de uitdaging aan te gaan hoe we efficiënter de toegang tot Wmo ondersteuning kunnen organiseren, hebben we de volgende twee belangrijke hoofdpijnen in de aanbesteding:

- a. de huidige maatwerkvoorzieningen (gedeeltelijk) onderscheiden in algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen.
- b. in producten en werkwijze onderscheid te maken tussen behoud gerichte ondersteuning en ontwikkelgerichte ondersteuning.

Het doel van het aanbieden van algemene voorzieningen en het maken van onderscheid tussen inwoners waar behoud het maximaal haalbare is en inwoners waar ontwikkeling verwacht wordt is een efficiëncyslag in de toegang. Met de verlaging van administratieve lasten wordt ruimte gecreëerd in de lokale teams om de groeiende vraag op te vangen en meer in te kunnen zetten op regievoering voor de complexere situaties. Op beide punten zullen we hieronder uitgebreider ingaan.

Ad a. Onderscheid algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen

In de inkoop maken we onderscheid in producten die we inrichten als algemene voorziening en producten die we inrichten als maatwerkvoorziening.

Wat is een algemene voorziening?

Een algemene voorziening betreft een aanbod van diensten of activiteiten gericht op maatschappelijke ondersteuning dat toegankelijk is zonder voorafgaand (diepgaand) onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers. Bij de toegang wordt geen uitgebreid onderzoek uitgevoerd, maar wordt wel een 'lichte toets' gedaan om te beoordelen of iemand tot de doelgroep behoort.

Wat is een maatwerkvoorziening?

Een maatwerkvoorziening is een op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen. Een maatwerkvoorziening wordt door de lokale toegang geïndiceerd waarna er een beschikking naar de cliënt/inwoner wordt verzonden. Om deze indicatie af te geven, is het vanuit de wet verplicht hiervoor een uitgebreid 'keukentafelgesprek' te voeren.

De producten huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding en respijtzorg worden (deels) als algemene voorziening ingericht. Door vroegtijdig lichte ondersteuning in te zetten verwachten we zwaardere ondersteuning te voorkomen of uit te stellen. Bij huishoudelijke ondersteuning gaat het om inwoners met een enkelvoudige en lichte hulpvraag. Bij dagbesteding en respijtzorg gaat het om inwoners waar we geen positieve ontwikkeling (meer) verwachten en waar veelal het ontlasten van de mantelzorgers een belangrijk doel is. De toegang is mogelijk op basis van een lichte toets waarmee wordt gekeken of de inwoner past in de doelgroep.

Het werken met algemene voorzieningen heeft de volgende voordelen:

- Het verkort de wachttijd doordat er geen keukentafelgesprek nodig is. Het verlaagt de drempel voor inwoners om gebruik te maken van de ondersteuning en werkt preventief. Voor de algemene voorzieningen wordt geen uitgebreid onderzoek gedaan en indicatie afgegeven. Er wordt gewerkt met een lichte toets. Door lichte ondersteuning vroegtijdig in te zetten kan zwaardere zorg worden voorkomen dan wel uitgesteld. Algemene voorzieningen hebben daarmee een preventieve werking.
- Het verlaagt de druk op de lokale teams doordat er geen uitgebreid keukentafelgesprek plaatsvindt en er minder administratieve werkzaamheden nodig zijn. Bij een ongewijzigde werkwijze in de toegang, met de voorspelde toegenomen vraag naar maatwerkvoorzieningen, zijn extra capaciteit en financiële middelen nodig.

Daarnaast worden ook maatwerkproducten huishoudelijke ondersteuning en dagbesteding ingekocht voor die situaties waar de algemene voorziening niet voldoet. Deze indicaties worden na gedegen onderzoek door het Breed Sociaal Loket gesteld.

Ad b Onderscheid in behoud gerichte producten en ontwikkelgerichte producten

Binnen de in te kopen producten maken we onderscheid tussen inwoners waarbij ontwikkeling mogelijk is en inwoners waarbij we zoveel mogelijk vaardigheden en zelfredzaamheid willen behouden. Voor de eerste groep zetten we in op langlopende indicaties met periodieke evaluatiemomenten. Maar geen herbeoordeling of ondersteuning nodig is. Voor inwoners waar vooruitgang wordt verwacht zetten we in op een sterkere regierol vanuit de lokale teams en op het monitoren en bijsturen op de beoogde ontwikkeling. Deze werkwijze leidt tot een verschuiving van de inzet in de lokale teams: minder tijd in indiceren, meer inzet op regievoeren op complexere casuïstiek.

Noodzakelijke aanpassing kaders

Voordat de overeenkomsten ingaan, zullen de kaders moeten worden vastgesteld voor zowel de algemene voorzieningen als de maatwerkvoorzieningen. U ontvangt hiervoor in de eerste helft van 2026 een voorstel tot wijziging van de verordening.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,
C. Rijnberg

de burgemeester,
R.J. Beukers.